

Datum: 30.08.2024

Prva objava:

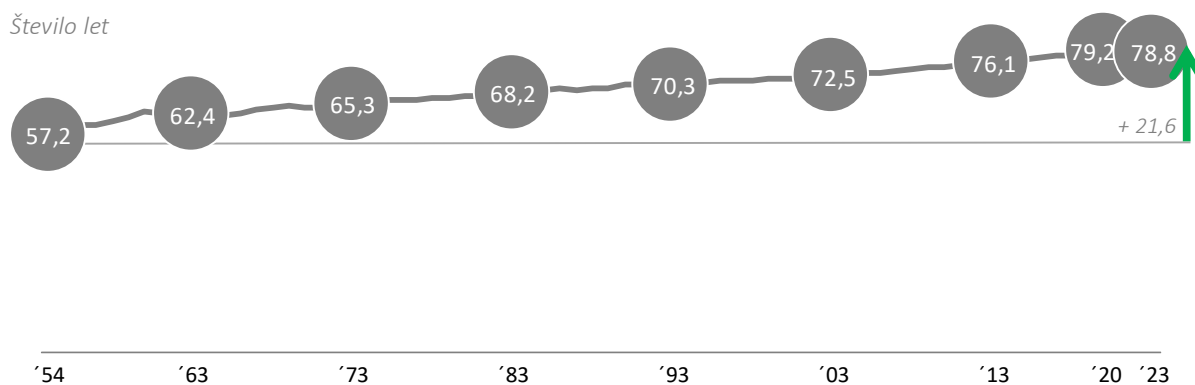
VZROKI SMRTI V LETU 2023

V letu 2023 je umrlo 21.540 prebivalcev Slovenije, 10.595 žensk in 10.945 moških. Glede na preteklo leto (2022) je to 952 smrti manj oziroma 4 % padec umrljivosti. Večina prebivalstva (86 %) je umrla v starosti 65 let in več.

Povprečna starost ob smrti se v zadnjih desetletjih zmeroma zvišuje in je znašala malce manj kot 79 let, kar je za 0,1 % več, kot v letu 2022 vendar še vedno za 0,5 % (približno pol leta) manj, kot v letu 2020, ko je zaradi pandemije covid-19 umrlo več, predvsem starejših ljudi.

Slika 1: Povprečna starost ob smrti, Slovenija, 1954 - 2023

Število let

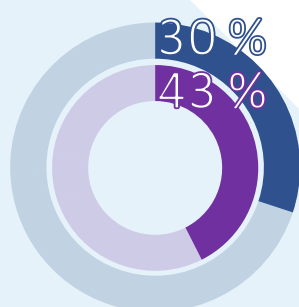

Viri: NIJZ

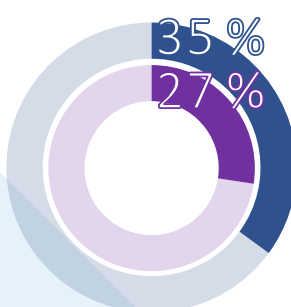
V povprečju so moški v letu 2023 umrli v 75. letu starosti. Večino vodilnih osnovnih vzrokov umrljivosti so predstavljala predvsem rakava obolenja (oziroma Neoplazme), bolezni srca in ožilja (oziroma Bolezni obtočil) ter Zunanji vzroki obolevnosti in umrljivosti. V povprečju pa so ženske umrle predvsem zaradi posledic bolezni srca in ožilja (oziroma Bolezni obtočil), rakavih obolenj (oziroma Neoplazem) ter zaradi Zunanjih vzrokov obolevnosti in umrljivosti, v povprečni starosti 83 let.

2: Vodilni osnovni vzroki smrti, po spolu, Slovenija, 2023

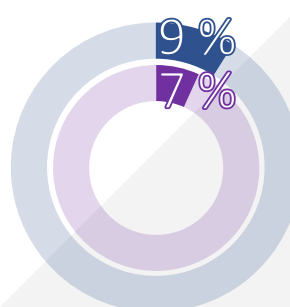
BOLEZNI OBTOČIL

NEOPLAZME

ZUNANJI VZROKI *

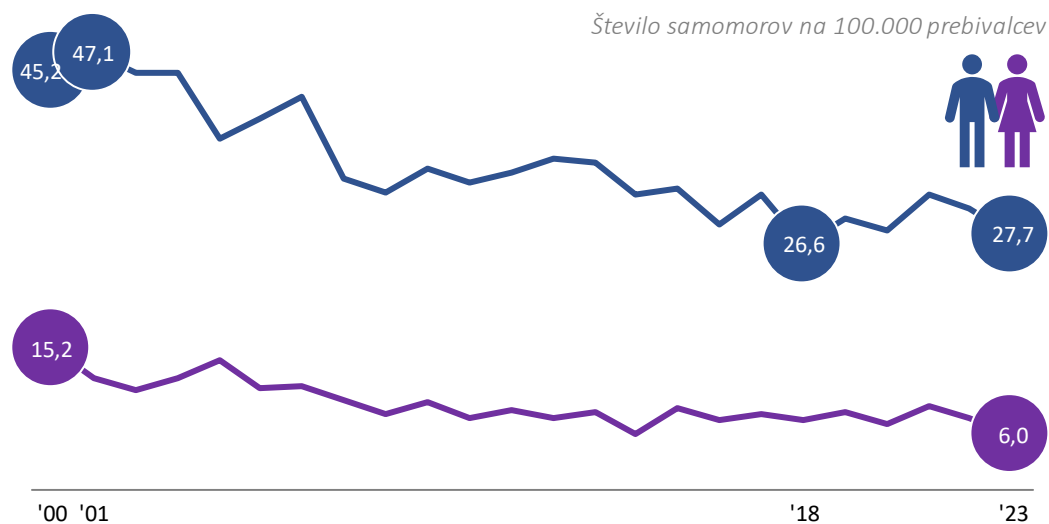

* OBOLEVNOSTI IN UMRLJIVOSTI

Viri: NIJZ

V letu 2023 je 1.693 prebivalcev (976 moških in 717 žensk) umrlo zaradi Zunanjih vzrokov obolevnosti in umrljivosti, od tega skoraj tri četrtine zaradi posledic padcev (predvsem v višjih starostih) ter samomorov (namerne samopoškodbe). Zaradi samomora je umrlo 358 oseb, kar je 44 oseb (11 %) manj kot v letu 2022. Samomor je štirikrat pogostejši vzrok smrti pri moških (295 umrlih), kot pri ženskah (63 umrlih).

Slika 3: Stopnja umrljivosti zaradi samomorov, po spolu, Slovenija, 2000 – 2023

Viri: NIJZ

Osnovni pojmi:

- **Umrli** je oseba, pri kateri so kadarkoli po tem, ko je bila živorojena, trajno prenehale vse življenjske funkcije.
- **Vzroki smrti** so vse bolezni, bolezenska stanja ali poškodbe, ki so povzročile smrt ali so privedle do smrti, in okoliščine nezgode ali nasilja, ki so povzročile take poškodbe.
- **Osnovni vzrok smrti** je opredeljen kot bolezen ali poškodba, ki je sprožila bolezenske ali poškodbene dogodke, ki so neposredno privedli do smrti, ali okoliščine nezgode ali nasilja, ki so povzročile usodno poškodbo.
- **Zunanji vzroki obolevnosti in umrljivosti** so okoliščine ali nasilje, ki je povzročilo poškodbo (ali stanje), zaradi katere je oseba umrla.
- **Stopnja umrljivosti** je razmerje med številom umrlih v koledarskem letu in številom prebivalstva sredi istega leta na določenem območju, pomnoženo s 100.000.

Opis zbirke podatkov ali raziskave

Zbirka podatkov o umrlih osebah (Zdravniško poročilo o umrli osebi, NIJZ 46) predstavlja glavni vir podatkov o umrljivosti prebivalstva in zajema podatke o vseh prebivalcih Slovenije, ki so v referenčnem letu umrli na ozemlju Slovenije ali v tujini. Osnovni namen zbirke je preprečevanje prezgodnje umrljivosti. Podatki o vzrokih smrti pa predstavljajo tudi pomemben vir informacij za spremljanje, načrtovanje, vodenje in razvijanje zdravstvene dejavnosti, za ocenjevanje zdravstvenega stanja prebivalstva, poleg tega pa so tudi osnova za poročanje in za mednarodne primerjave v okviru obveznosti do Evropske unije, Svetovne zdravstvene organizacije in drugih.

Zbirka podatkov o umrlih osebah vsebuje osnovne osebne podatke o umrli osebi, in sicer ime, priimek, datum rojstva, datum smrti, podatke o prebivališču umrlega, njegovem zakonskem stanu, ter mestu smrti, pa tudi podatke o vseh okoliščinah in vzrokih smrti. Zbirka predstavlja standardiziran način zbiranja podatkov, ki se v daljšem časovnem obdobju ni pomembno spreminjal. Glavne spremembe vsebine so se zgodile v beleženju in kodiranju osnovnega vzroka smrti, ki sta sledila razvoju Mednarodne klasifikacije bolezni (MKB) z vsemi priporočili in napotki za kodiranje.

Zbirka se vsebinsko dopolnjuje še s podatki iz sekundarnih virov, in sicer Centralnega registra prebivalstva, Registra raka, Registra tuberkuloze, Prijav poškodb pri delu, Evidence nalezljivih bolezni, ter podatkovnih zbirk Statističnega urada RS.

Pravna podlaga za zbiranje podatkov:

- Zakon o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva (Uradni list RS, št. 65/00, 47/15, 31/18, 152/20 – ZZUOOP, 175/20 – ZIUOPDVE, 203/20 – ZIUPOP DVE, 112/21 – ZNUPZ, 196/21 – ZDOsk, 206/21 – ZDUPŠOP, 141/22 – ZNUNBZ in 18/23 – ZDU-10), oznaka NIJZ 46,
- ZVOP (Uradni list RS 59/1999) s popravki in dopolnitvami,
- Pravilnik o pogojih in načinu opravljanja mrliško pregledne službe s Strokovnimi navodili za opravljanje mrliškega pregleda (Uradni list RS št. 56/1993),
- Zakon o CRP (Uradni list RS št. 1/1999),
- Zakon o državni statistiki ZDSt (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/2001),
- Uredba (ES) št. 1338/2008 Evropskega parlamenta in sveta z dne 16. decembra 2008 o statističnih podatkih Skupnosti v zvezi z javnim zdravjem ter zdravjem in varnostjo pri delu,
- Uredba Komisije (EU) št. 328/2011 z dne 5. aprila 2011 o izvajanju Uredbe (ES) št. 1338/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o statističnih podatkih Skupnosti v zvezi z javnim zdravjem ter zdravjem in varnostjo pri delu glede statistike vzrokov smrti.

Uporabne povezave:

- [Podrobnejša metodološka pojasnila](#)
- [Dodatna pojasnila - Število umrlih v povezavi s covid-19](#)
- [NIJZ Podatkovni portal](#)
- [Zdravje v občini](#)
- [Letopis](#)

Podrobnejši podatki in več informacij se nahaja na [NIJZ podatkovnem portalu](#).